

Kaks osa ooperitriiptühhonist

PILLE PALM

Täna esietenduvad Estonia teatris lühiooperid "Il Tabarro" ("Mantel") ja "Gianni Schicchi", mis moodustavad kaks osa Giacomo Puccini triiptühhonist.

Kolmiku keskmise, ainult naiskoosseisule kirjutatud lühiooperi "Öde Angelica" on lavastaja Neeme Kuningas ja dirigent Arvo Volmer välja jätnud. Vist.

Puccini tahtis kolme kontrastse looga publikut šokeerida. Meie sajandi algul oldi pigem valmis vaadata ühte mammutooperit, mida tuli etendada mitmel õhtul, kui pidama täisväärtuslikuks mitut nii lühikest teost, mida saab näidata hulgi. "Il Trittico" ("Kolmik") sai valmis ajal, mil Euroopa ooperiteatrid ei olnud Esimesest maailmasõjast end veel kogunud ning esietendus toimus New Yorgi Metropolitan Operas 1918. aasta jõulu-eel.

Estonias oli triiptühhon laval 1972. aastal (lavastajaks Arne Mikk, dirigentideks Neeme Järvi ja Eri Klas, kunstnikuks Uno Kärbis). Teatri talveaias töi Arne Mikk aga 1995. aastal välja EMA ooperistuudio õhtu "Poolteist tundi Pucciniga", kus esitati üks vaatus "Pääsukesest" ja "Gianni Schicchi".

Praegu on kunstnikeks Liina Keevallik (lavakujundus) ja Reili Evart (kostüümid), dirigendile assisteerivad Erki Pehk ja Olari Elts. Estonia lavastuste juures on uues rollis Helgi Sallo, kelle hooleks on näitejuhitöö. Kontsertmeistritele Jaanus Juulile, Tarmo Eesperele ja Heini Kaptenile lisaks on angažeeritud ka konsultant Eduardo Lanza Itaaliast.

"Il Tabarro"

Operi aluseks on Didier Goldi skandaalne, vulgaarse keelega naturalismi kalduv näidend "La Houppelande". Libretist Giuseppe Adami, kelle sulest on ka Puccini "Pää-

sukes" tekst, jättis tegelaskujud samaks, aga lihvis keelt ja muutis karakterid romantilisemaks.

See on lugu lihtsatest inimestest – praamiomanik Michele (Väino Puura) kahtlustab oma naist, Giorgetta (Katja Trebeleva Peterburist või nooruke Kädi Kosenkranius, debütant kandvas rollis) aga armastab Luigit, ent ei suuda oma mehe juurest lahkuda; Luigi (Vello Jürna) on armukade. Kes kolmest on "viies ratas vankri all", seda püütaksegi selgeks teha.

Tegelaste seas on veel laadidajad Tinca ja Talpa (Ivo Kuusk ja Mati Palm) ning Talpa naine Frugola (Marika Eensalu).

Ooperi kujundus on lavastaja sõnul tehtud teadlikult tinglik: "Eesmärgiks oli luua universaalne lava, kus võiks mängida maha pea kõik maailma ooperid."

"Gianni Schicchi"

Sellist nime olla kandnud 13. sajandi alguses üks reaalselt elanud õigusteaduse tudeng Firenzes, kellest sai paras seaduseväänajast kelm. Tema nime igavikustas Dante, pannes ta oma "Jumaliku komöödia" "Põrgu" XXX-sse laulu. Dante häbimärgistab võltsijaid, kes petmise eesmärgil end teiseks isikuks moondavad. Just seda olevat Gianni Schicchi teinud – ta oli end maskeerinud tolleagseks äsjalahkunud ülikuks Simon Buosoks ja kadunu häälega dikteerinud enese kasuks testamendi.

Ooperis on lugu seesama, kuid seal kutsuvad Gianni Schicchi (külalisena Jassi Zahharov või Rauno Elp, kes oli nimiosas ka stuudioetenduses) kohale kadunu sugulased, sest selgub, et Buoso (ooperis – Buoso Donati) on kogu varanduse pärandanud kloostri. Gianni lubab iga sugulase saamasoovi arvestada, aga tegelikult "määrab" lõviosa varandusest "heale sõbrale Gianni Schicchile". Ainsa sugulase-na on niisuguse testamendiga rahul noor Rinuccio, sest see likvideerib takistused tema ja Gianni tütre Lau-

retta (Valentina Taluma) abiellumisel. Lauretta armastatud Rinuccio mängivad Vello Jürna või Mati Vaikmaa. Neist Vello Jürna on ainus solist, kes on kaasatud mõlemasse lühiooperisse ja vaid Mati Vaikmaal on "Giannis..." kaks rolli. Rinuccio tädi Zitat, kes kõige enam seisib Rinuccio ja Lauretta abiellumisele vastu, kehastab Urve Tauts (oli samas rollis ka 1972. aastal ja on praegusest koosseisust ainus, kes siis tegi kaasa kõigis kolmes lühiooperis).

Lavatulevik tume

Vähemalt nii tundub, kui vaadata teatri järgmise hooaja mängukava. Lühioopereid mängitakse enne suvepuhkust vaid neli korda. Järgmised esitused jäävad septembrisse-oktoobrisse, siis aga tuleb rohkem kui kolmekuuline vahe, kus esitajatel lastakse lugu ära unustada. Veebruaris 1998 näitab kava kahte etendust ja siis on märtsis ja mais mõlemas üks kord kirjas "Trittico". Kas see viitab, et siis liidetakse ka "Öde Angelica"? Sellepärast ongi artikli avalõigus sõna "vist".

"Gianni Schicchi" nimiosas on Jassi Zahharov, tagaplaanil Teo Maiste, Rostislav Gurjev, Urve Tauts, Riina Airene, Robert Anus, Villu Valdmaa ja Tarmo Sild kadunukese Buoso saamahimuliste sugulastena. HARRI ROSPU foto.

